

**Stockholm
University**

**Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning
(SoRAD)**

Stockholms Universitet
Sveaplan, 106 91 Stockholm
<http://www.sorad.su.se>

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2015

Förord

Denna verksamhetsberättelse för SoRAD har utarbetats av föreståndaren i samråd med övrig personal. Verksamhetsberättelsen antogs på styrelsemötet den 24 februari, med vissa mindre korrigeringar. Styrelsens överlät till ordföranden Lena Hübner att godkänna den slutliga versionen, vilket också skedde.

Stockholm den 14 mars, 2016.

Jenny Cisneros Örnberg

Föreståndare

Innehåll

1. Bakgrund
2. Det gångna verksamhetsåret
3. Organisation och personal
4. Verksamhet
5. Seminarier och konferenser
6. Undervisning
7. Samverkan
8. Publikationer
9. Året som kommer

Bilagor:

1. Ekonomi
2. Styrelse
3. Forskningsprojekt 2015
4. SoRADs publikationslista 2015

1. Bakgrund

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD) är ett tvärvetenskapligt forskningscentrum med uppgift att initiera, bedriva samt informera om socialvetenskaplig forskning kring alkohol och droger. På senare år har SoRADs forskningsområde breddats och har nu även kommit att inkludera tobak och spel. Verksamheten startade 1999 och är förlagd till den samhällsvetenskapliga fakulteten vid Stockholms universitet.

SoRADs kärnverksamhet finansieras via fakultetsmedel från samhällsvetenskapliga fakulteten. Den huvudsakliga finansieringen av SoRADs forskning kommer dock från externt sökta och erhållna medel från forskningsråd och EU:s ramprogram. De största enskilda projekten finansierade på detta sätt är Centre of Excellence-anslaget *Inclusion and Exclusion in the Late Welfare State: the Case of Alcohol and Drugs*, Forte). Under 2015 bedrevs därutöver drygt 11 stycken externt finansierade forskningsprojekt (se Bilaga 3).

2. Det gångna verksamhetsåret

Under 2015 startade tre nya forskningsprojekt: *Feta ord eller användbara definitioner? Olika intressenters sätt att använda begreppen "alkoholmissbruk", "alkoholberoende" och "riskdrickande"* (projektledare Jan Blomqvist), *Alkoholkonsumtion, genuskillnader och social förändring. De svenska dryckessituationernas könsspecifika dynamik i ett komparativt perspektiv* (Projektledare Jukka Törrönen) och *Mellan politik och byråkrati: vård och behandling av narkotikamissbrukare 2001-2015* (projektledare Johan Edman). I detta projekt har FD Lena Eriksson nyanställts.

Två mindre projekt slutredovisades under 2015: Johan Edmans planeringsbidrag för projektet *Vetenskaplig stat eller statlig vetenskap?* och Tomas Hemmingssons *Social position i barndomen och senare alkoholrelaterade sjuklighet och död*. Daniel Falkstedt som var anställd i projektet social position avslutade sin anställning.

Under 2015 har SoRAD precis som föregående år haft två gästprofessorer, Ludwig Kraus, som också är verksam vid Psykologiska institutionen på Westfälische Wilhelms universitet i Münster och Robin Room, SoRADs första föreståndare och numera huvudsakligen verksam vid La Trobe University, Melbourne Australien.

Eva Devaney, doktorand på Limerick University, Irland, FD Kati Kataja, THL (Institutet för hälsa och välfärd), Helsingfors, Finland samt David Moore och Suzanne Frasier från Curtin University, Melbourne, Australien har varit gästforskare på SoRAD under året. Sarah Milander Yazdanpanah, utredningssociolog, arbetade som praktikant i Brukarprojektet under vårterminen och Sebastien Lacelle, Addiction and Social student at the University of Montreal gjorde en månads praktik på SoRAD. Vi kan konstatera att förväntningarna på våra gästprofessorer samt våra gästforskare har infriats och dessa utbyten har lett till metodutveckling, publikationer och nya forskningsansökningar och samarbeten.

Planeringen av den internationella alkoholkonferensen Kettil Bruun Society som kommer att anordnas i Stockholm i maj 2016 har tagit fart. SoRAD står som huvudarrangör tillsammans med CAN. Konferensen kommer att ske vecka 22 och hållas i Aula Magna på Stockholms universitet.

SoRAD-medarbetare fick under 2015 beviljat två nya externfinansierade forskningsprojekt, ett forskningsuppdrag från Folkhälsomyndigheten, ett nätverksstöd, ett transkriberingsstöd samt tre konferensstöd, totalt ca 12,9 miljoner.

3. Organisation & personal

SoRAD leds av en föreståndare med operativt ansvar samt en extern styrelse bestående av sju personer. Fem ledamöter representerar Stockholms universitet medan övriga utsetts att representera andra universitet och organisationer (Bilaga 2). Den nuvarande styrelsen tillsattes av rektor i början av 2015 på en mandatperiod som sträcker sig till utgången av 2017.

Föreståndaren ansvarar för administrativa och ekonomiska frågor samt personalfrågor och har en ledningsgrupp till sitt förfogande för att bereda ärenden av sådan karaktär. Särskilda ansvariga bland personalen har utsetts för att bevaka jämställdhetsfrågor (Katarina Winter och Peter Wennberg), frågor rörande den psykosociala och fysiska arbetsmiljön (Irja Christophs och Filip Roumeliotis) samt miljö och hållbar utveckling (Tomas Hemmingsson).

Under året har sammanlagt 22 stycken personer arbetat på SoRAD: tre heltidsanställda professorer, två gästprofessorer, en återanställd professor på deltid, fem docenter varav tre lektorer, fem disputerade forskare, fyra doktorander (socialt arbete, sociologi och psykologi), en forskningsassistent och en administratör.

Under 2015 gav Karin Helander, vicerektor för humaniora och samhällsvetenskap, Ann-Charlotte Smedler och Gunnar Svensson i uppdraget att analysera den samhällsvetenskapliga fakultetens nuvarande organisation, undersöka vilka möjligheter till organisatoriska förbättringar som kan finnas och i förekommande fall föreslå produktiva förändringar av organisationsstrukturen (Dnr SU FV-1.2.1-0575-15). Utredningen inkom i november och presenterades av utredarna vid Områdesnämnden den 10 december. Utredningens förslag för SoRADs del var långtgående och inte i linje med vad SoRADs ledning och personal förespråkar. En skrivelse som kommenterar utredningen skickades in i december, där SoRADs styrelse och ledning anger att man inte ställer sig avvisande till någon specifik form av omorganisering av verksamheten så länge som den samhällsvetenskapliga missbruksforskningen vid Stockholms universitet ges goda möjligheter att fortsätta och utvecklas. En samlokalisering är i dessa diskussioner ett kriterium. Skrivelsen är författad efter omfattande diskussioner både på styrelse- och personalmöten.

4. Verksamhet

I det följande görs en relativt kort beskrivning av årets verksamhet inom de tre övergripande forskningsområden som finns representerade på SoRAD. Detaljerad information om samtliga pågående och avslutade projekt på SoRAD samt övrig verksamhet på centret finns på hemsidan (www.sorad.su.se).

Konsumtion, skador och normer

Inom detta forskningsområde studeras alkohol- och drogvanor, inklusive tobak i den svenska befolkningen med fokus på förändringar över tid och olika konsekvenser av bruk och missbruk. Forskningen berör exempelvis sambandet mellan alkoholkonsumtion och alkoholrelaterade problem, totalkonsumtionsmodellens giltighet samt metodologiska studier av hur man kan mäta konsumtion och skador. En central målsättning är att integrera mer epidemiologiska studier med forskning som belyser normer och attityder kring alkohol och droger samt deras betydelse i olika människors liv.

Peter Wennberg bedriver framför allt forskning kring metodutveckling inom alkohol och drogområdet samt psykologiska behandlingsstudier. Wennberg är även handledare (tillsammans med Jan Blomqvist) för avhandlingsprojektet *Spelproblem – subtyper och återhämtningsprocesser* där Kristina Sundqvist analyserar kliniskt relevanta subgrupper i ett representativt svenskt urval av problemspelare samt prevalensen för olika former av återhämtning från spelproblem. Kristina beräknas disputeras december 2016. Wennberg är också sakkunnig i Socialstyrelsens arbete kring att utforma riktlinjer för vilka metoder som fungerar i vården och vilka metoder som kan, bör, skall eller inte skall användas.

Ludwig Kraus har under 2015 analyserat sambanden mellan sociodemografiska variabler, dryckesmönster och alkoholrelaterad aggression. Han har analyserat survey-data för att skatta effekterna av ålder, tidsperiod och kohorter på tidstrender i alkoholanvändning och alkoholvolymer för åren 1979-2011. Han har även genomfört liknande analyser av alkoholrelaterad mortalitet i Finland, Norge, Sverige, Frankrike och Tyskland. Ludwig Kraus har under 2015 organiserat konferensen *The 41st Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society (KBS)* i München samt varit medorganisatör för konferensen *The 18th conference of the European Association of Substance Abuse Research (EASAR)* i Bangor, Wales, Storbritannien. Kraus är ansvarig för *the Coordination Committee of the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD)*.

Tomas Hemmingsson har under året arbetat med ett projekt som analyserar orsaker till socioekonomiska skillnader i ogynnsamma levnadsvanor. Förklaringar till sociala skillnader i ohälsa kan sökas inom ett flertal livsområden, såsom arbetsliv, andra levnadsförhållanden och levnadsvanor, och kan ha sitt ursprung i ogynnsamma förhållanden i barn- och ungdomen. Hemmingsson har under året studerat vad socioekonomisk position i barndomen, kognitiv förmåga och andra tidiga levnadsförhållanden, samt social position i vuxenlivet, betyder för risken att senare drabbas av alkoholrelaterad sjukhusvård och dödlighet. Han har också arbetat med studier av betydelsen av föräldrars alkoholkonsumtion för alkoholkonsumtion, alkoholrelaterad sjuklighet och social karriär hos deras barn.

Anders Ledberg har under 2015 arbetat med aspekter av narkotikamissbruk och dess konsekvenser. Intresset för så kallade nya psykoaktiva substanser (NPS), och hur detta påverkas av substansernas klassning, har undersökts genom att använda data från ett internetforum. I ett annat projekt har den läkemedelsassisterade behandlingen vid opiatberoende (LARO-behandling) undersökts med avseenden på narkotikadödlighet. Ledberg har även medverkat som expert i Socialstyrelsens regeringsuppdrag som syftar till att utveckla den officiella statistiken om drogrelaterad dödlighet.

Politik och samhälle på bruks- och missbruksområdet

Inom detta forskningsområde studeras och analyseras alkohol- och narkotikapolitikens grunder, dess konkreta utformning och genomförande samt vilka effekter och konsekvenser som kan kopplas till den. Forskningen omfattar såväl diskursiva studier som empiriska studier av specifika alkohol- och narkotikapolitiska insatser. Flera studier ingår också i internationella forskningsprojekt eller har ett internationellt komparativt perspektiv.

Inom detta tema pågår tre avhandlingsprojekt. Josefin Månsson, doktorand i socialt arbete, skriver en avhandling om cannabisdiskurser i Sverige. Hon studerar hur olika aktörer definierar och diskuterar cannabisbruk och cannabispolicy (handledare Mats Ekendahl och Alexandra Bogren).

Filip Roumeliotis avhandlingsprojekt i sociologi handlar om hur narkotikaprevention organiseras som ett politiskt och ideologiskt fält. Han undersöker vilka politiska mål som narkotikapreventionen är tänkt att uppfylla samt den vetenskapliga grund som preventionen vilar på. För närvarande arbetar Roumeliotis med att slutföra den fjärde artikeln som handlar om preventionsprojekt syftande till att stärka olika grupper (communities) förmåga att förebygga narkotikaproblem samt avhandlingens "kappa". Disputationsdatum är satt till den 9 september 2016 (handledare, Johan Edman, Börje Olsson och Karin Bergmark).

Katarinas Winters avhandlingsprojektet fokuserar på kommunikation och kunskapsproduktion av biomedicinsk alkoholforskning i vardagsdiskursen. Hennes första artikel handlar om tidningsläsares tolkningar och förståelse av biomedicinsk alkoholforskning förmedlad i media samt hur lekmän kan inkluderas i kunskapsproduktion om beroende. Resterande artiklar fördjupar analysen av hur beroende konstrueras i samspelet mellan vetenskap och samhälle genom att undersöka förklaringsmodeller och problem/lösningkonstruktioner i material från populärvetenskapliga seminarier och landstingspolitik (handledare Alexandra Bogren och Mikaela Sundberg).

Alexandra Bogrens forskning handlar om medias representationer av sociala frågor och sociala problem och om språkets betydelse för sociala relationer. Under 2015 har hon arbetat med ett projekt inom det vetenskapssociologiska området, som behandlar kunskapsproduktion och forskningskommunikation inom biomedicinsk alkoholforskning. Bogren är även medlem av *Spritmuseums* vetenskapliga stipendiekommitté.

Börje Olssons forskning berör huvudsakligen politiska och andra kontextuella förutsättningar för alkohol- och narkotikapolitik. Därutöver studeras processerna bakom den alkohol- och narkotikaforskning som prioriteras av politiker, myndigheter, forskningsfinansiärer och, inte minst, forskarna själva. I fokus står den forskning som bedöms ha relevans för den allmänna politiken på området.

Jukka Törrönens forskning behandlar kvinnors hälsa, reproduktion och politik, samt dryckeskulturer i Sverige, Finland och Italien. Under året har han även analyserat svenska hälsokampanjer riktade till gravida kvinnor, deltagit i en jämförande studie av drogpolitiken i Sverige och Australien med ett genusperspektiv samt analyserat skillnader mellan Sverige, Finland och Italien vad gäller dryckessituationer och skapandet av maskulinitet och femininitet genom alkoholkonsumtion.

Jenny Cisneros Örnberg forskningsområde rör folkhälsofrågor på framför allt nationell- och EU-nivå. Under 2015 har fokus legat på styrning av statliga bolag, särskild sådana med särskilt beslutade samhällsupdrag. Cisneros Örnberg är även samordnare för nätverket för spelforskare, GARN.

Robin Room fortsatte under året sitt arbete inom EU-projektet ALICE RAP. Han var coeditor av en Oxford University Press bok, *The Impact of Addictive Substances and Behaviours on Individual and Social Wellbeing*, och medförfattare till tre av dess kapitel. Han medförfattare också två tidskriftsartiklar om missbrukbegrepp och termer, som bygger på jämförande nordiskt materialet. Med Ludwig Kraus et al, var han medförfattare till en artikel om svenskt dryckesmönster över tid, och en artikel om social status i samband mellan alkohol och aggression. Room valdes under året som medlem av The Academy of Social Sciences in Australia, och tilldelades the Alfred R. Lindesmith Award for Achievement in the Field of Scholarship av U.S. Drug Policy Alliance.

Missbruk och beroende – samhällsreaktioner, behandling, återhämtningsprocesser

Inom detta forskningsområde bedrivs: a) analyser av samhälleliga definitioner av och reaktioner på olika slag av missbruk och beroende och hur dessa förändrats över tid; b) socialekologiska studier av hjälpsystemet och dess olika delar, organisatoriska förändringar inom missbruks- och beroendevården; samt (c) studier av återhämtningsprocesser från missbruk och beroende och av individuella och kontextuella förutsättningar för dessa.

Under året disputerade Eva Samuelsson den 13 februari på avhandlingen *Use or misuse? Addiction care practitioners' perceptions of substance use and treatment* (handledare Jan Blomqvist, Lena Hübner, Lisa Wallander) om hur personal inom missbruks- och beroendevården uppfattar alkohol- och narkotikakonsumtion och hur den bör hanteras.

Jan Blomqvist har under året arbetat med det nystartade VR-finansierade projektet om begrepsbildning och retorik kring problematiskt alkoholkonsumtion (Feta ord).

Johan Edman leder två forskningsprojekt under detta område: *När Slösa blev köpmisbrukare: missbruk och medikalisering i Sverige 1965–2012* och *Mellan politik och byråkrati: vård och behandling av narkotikamisbrukare 2001–2015*, båda finansierade av FORTE. Edman har under året avslutat sitt delprojekt inom Alice Rap med ett par publicerade studier över de transnationella alkoholkonferensernas historia samt publicerat ett konferensbidrag om svensk narkotikapolitik. Under året erhöll Edman som projektledare ett forskningsanslag om 9,5 miljoner kronor från Riksbankens Jubileumsfond för att tillsammans med Lena Eriksson (SoRAD) och Helena Bergman (Historiska institutionen, SU) undersöka välfärdspolitikens kunskapsunderlag och kunskapsstyrning åren 1911–2015. Edman är medlem i NSfK Narcotics Working Group och sitter i redaktionsrådet för Nordic Studies on Alcohol and Drugs (NAD).

Lena Eriksson har under 2015, tillsammans med projektledaren Johan Edman, påbörjat arbetet med projektet *Mellan politik och byråkrati: vård och behandling av narkotikamissbrukare 2001-2015*. I studien analyseras de politiska diskussionerna om och byråkratiska hanteringen av narkomanvården i Sverige under åren 2001–2015. Fokus ligger på narkotikafrågans och missbrukarvårdens problembeskrivning, kunskapsbas och styrning.

Jessica Storbjörk har under 2015 tillsammans med Irja Christophs och Eva Samuelsson slutfört datainsamlingen för studien *Individens ställning i missbruks- och beroendevården – en studie av brukarinflytande i praktiken*. Inledande analyser presenterades för deltagande behandlingsenheter och brukare, samt andra intressenter, vid ett seminarium i maj. Diskussioner om hur brukarinflytande kan realiseras i praktiken har också förts vid en av de deltagande behandlingsenheterna som efterfrågade sådant stöd. Storbjörk slutförde två internationella jämförelser, dels kapitlet *The Treatment Response: Systemic Features, Paradigms and Socio-Cultural Frameworks*, tillsammans med Harald Klingemann, som publiceras i *SAGE Handbook on drug and alcohol studies – social science perspectives* under 2016, dels en analys av effekterna av inklusions- eller exklusionskriterer som ofta används i kliniska studier, en artikel tillsammans med Joshua Garfield och Andrew Lerner på Turning Point, Melbourne. Storbjörk ingår också i två internationella nätverk för behandlingssystemsforskning, som initierades under 2015: ett nordiskt nätverk under ledning av NVC och ett internationellt nätverk under ledning av Kerstin Stenius och Lynda Berends.

Therese Reitans projekt *Gravida missbrukare och deras barn. En kartläggning och uppföljning*, rör kvinnor som varit gravida i anslutning till en tvångsvårdsplacering för sitt missbruk och de barn som sedan föddes – under eller efter placeringen. Under 2015 har arbetet pågått med att färdigställa en artikel om hur socialtjänsten hanterar sådana ärenden, ett arbete har påbörjats om hur domstolarna hanterar ärenden som rör gravida. Ett arbete om kvinnornas missbruksmönster ("grad av" blandmissbruk) relaterat till andra faktorer har skickats till tidskrift. Därutöver har arbete med att inhämta och iordningsställa data från ett antal olika register genomförts under året. Slutligen har ett arbete om ändringar i rökvanor bland gravida kvinnor i fyra olika länder (jämfört med kvinnor generellt) färdigställts efter att ha presenterats som paper på KBS-konferensen i München tidigare på året. Detta arbetet har gjorts tillsammans med Sarah Callinan vid Centre for Alcohol Policy Research i Melbourne, där Reitan vistades hösten 2014.

Forskningssamarbeten

SoRADs forskare är representerade i ledningen för större internationella forskningsorganisationer, t.ex. "The Kettel Bruun Society" och "The International Society for the Study of Drug Policy". Internationellt medverkar SoRADs personal i ett större forskningsprojekt finansierade av EU:s 7:e ramprogram (*Alice Rap*) samt bistår med expertis till t.ex. WHO.

SoRAD-personal (Edman, Blomqvist, Olsson, Room) deltar i forskningssamarbeten i sex av Alice Rap projektets totalt 21 work packages. Merparten av projektet avslutades i och med det särskilda möte som hölls i anslutning till *The First European Conference on Addictive Behaviours and Dependencies* i Lissabon, i september 2015. Visst arbete pågår fortfarande för att sprida de resultat som tagits fram inom projektet. Utöver Alice Rap förekommer många andra externa samarbeten med enskilda forskare och forskargrupper från andra institutioner och länder.

SoRAD har under 2015 haft representanter i redaktionsråden för *Addiction*, *Addiction Research & Theory*, *Drugs: Education, Prevention and Policy*, *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, *European Addiction Research*, *Suchttherapie*, *Journal of Drug Issues*, *the Annuals of the European Society for Social Drug Research (ESSD)*, *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, *Contemporary Drug Problems*, *Alkohol och Narkotika* och *Socialvetenskaplig tidskrift*. Kraus är biträdande chefredaktör för *Addiction*, *Sucht* och *Journal of Behavioral Addictions*. Room är Editor-in-Chief för *Drug and Alcohol Review* och Törrönen är deputy editor för *Drug and Alcohol Review*. Storbjörk och Cisneros Örnberg blev under året Assistant Field Editors of *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*. Ledberg är reviewing editor för *Frontiers in Systems Neuroscience*.

Sorads forskare har under året 2015 varit reviewers för tidskrifter som *American Journal of Epidemiology*, *European Journal of Public Health*, *Drug & Alcohol review*, *Frontiers in Systems Neuroscience*, *BMC Medical Research Methodology*, *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, *Drugs*, *Tidsskrift for samfunnsforskning*, *Education and Prevention Policy*, *Drugs and Alcohol Today*, *Addiction*, *Acta Sociologica*, *Substance Use and Misuse*, *Young* samt *Sucht*.

5. Seminarier och konferenser

Förutom flertalet internseminarier har det under året hålls ett antal externseminarier på SoRAD. Externseminarierna hålls vanligen av någon utifrån inbjuden forskare som presenterar sin forskning. Dessa seminarier är också öppna för forskare utanför SoRAD och intresserad allmänhet. Under 2015 har externseminariet bland annat bjudit in Anders Forssell (Uppsala universitet) för att diskutera Administrationssamhället; Torkel Richert (Malmö högskola) presenterade om Heroinöverdoser – Risktagande eller riskutsatthet och Kati Kataja (Institutet för hälsa och välfärd) presenterade en kommande artikel i hennes avhandling om poly-drug use.

Nätverket Sonad hade 10-års jubileum, vilket firades med ett större möte än vanligt. Mötet, det trettonde i ordningen, ägde rum i Stockholm 11-12 maj. Omkring 70 medlemmar deltog och internationella forskare (Scott Vrecko, UK, Robert West, UK, Suzanne Fraser, Australien, Nancy Cambell, USA) deltog med sin forskning och sina perspektiv under titeln ”*Theories of different types of addiction and (bio-)medicalization: Meaning, implications and translation into policy*”.

Under 2015 hölls ett möte med nätverket för spelforskare, GARN (Gambling Research Network). GARNs femte nätverksmöte hölls i Västerås 28-29 maj. De två dagarna inkluderade diskussioner kring beroendekonceptet, spelindustrins ansvarsarbete, preventionsmöjligheter och pågående forskning inom nätverket.

SoRADs forskare har under året presenterat vid både nationella och internationella vetenskapliga konferenser och möten. Flera medarbetare, presenterade på Kettil Bruun Society (KBS) konferensen i München. Personal har även presenterat vid konferenser som ESSD, European Conference on Addictive Behaviours and Dependencies, Forsa, Förebygg.nu, NVC Nordic collaboration in research on harms to others from alcohol, Reykjavik, Island, KBS International conference on harms to others, Helsingfors, 34th International Congress of Law and Mental Health (Wien), European Sociological Association

12th Conference, i Prag och Lisbon Addictions i Portugal och Rusmedelsdagarna i Helsingfors.

6. Undervisning

SoRAD är i dagsläget inte en undervisningsinstitution med egna studenter, men flera av centrets forskare undervisar på andra institutioner vid Stockholms universitet. Sedan 2014 har SoRADs lektorer och forskare på ett mer formaliserat sätt undervisat på institutionen för socialt arbete och sociologiska institutionen. Personalen har under året även undervisat och handlett uppsatser i Folkhälsovetenskap, KI, på Avdelningen för beteendevetenskap och socialt arbete, Hälsohögskolan i Jönköping, i Göteborg/Cera och på Sociologen vid Uppsala och Stockholms Universitet. Vidare handleder de seniora forskarna på SoRAD doktorander vid Stockholms universitet, Linköpings universitet och Karolinska Institutet.

SoRAD bistår i stor utsträckning med både handledning och finansiering av doktorander, oftast bekostade via externa bidrag. Inom Stockholms universitet har våra prestationer inom forskarutbildningen ingen påverkan på anslagstilldelningen, vilket i längden blir ett incitamentsproblem då få institutioner är villiga att kompensera för SoRADs arbetsinsatser.

Hemmingsson var opponent vid slutseminarium för doktorand Gabriella Olsson vid CHES i augusti 2015. Ledberg var opponent på Bodil Monwells halvtidsseminarium. *Substitutionsbehandling vid opioidberoende – svårighetsgrad och behandlingsprocess.* Hälsohögskolan, Jönköping University.

7. Samverkan

SoRADs forskningsverksamhet har en karaktär som gör att intresset för forskningsresultaten är stort utanför akademien, t.ex. bland politiker, tjänstemän, praktiker, frivilligorganisationer och allmänhet. Det gör att vi årligen medverkar i ett stort antal föreläsningar riktade till dessa grupper. SoRADs forskare engageras som föreläsare på olika teman kring alkohol, narkotika, tobak och spel, både nationellt och internationellt. SoRADs personal besvarar även en ansenlig mängd frågor från media, studenter, behandlare, anhöriga och brukare via telefon och mail. SoRAD har en stor volym på samverkan och samarbete, både vad gäller kontakter och samarbete kring forskning och utbildning och medverkan i olika sammanhang utanför universiteten. Flera av SoRADs forskningsprojekt innefattar ett samarbete med olika samhällsinstitutioner t.ex. socialtjänst och beroendevård.

SoRAD har ambitionen att nå ut med sin forskning i så hög grad som möjligt och som ett led i detta startades under hösten 2013 en Facebook-sida där kontinuerliga nyheter från SoRAD publiceras, allt från nya vetenskapliga artiklar och rapporter till länkar där medarbetare har t.ex. intervjuats. SoRAD använder också hemsidan för att kommunicera nya publikationer och om verksamheten i övrigt. Filip Roumeliotis har i egenskap av webbredaktör det huvudsakliga ansvaret för hemsidans utformande.

SoRAD anordnade i maj ett halvdagsseminarium för 80–90 praktiker, brukare och representanter från brukar-/frivilligorganisationer inom ramen för Brukarprojektet på ABF i

Stockholm. Projektet resulterade i medial uppmärksamhet i facktidskrifter och bloggar som Alkohol och Narkotika och Socialpolitik.

Storbjörks studie av exklusionskriterier i klinisk forskning uppmärksammades både av PopNAD och i Accent.

Individens ställning i missbruks- och beroendevården – brukarinflytande i praktiken, presenterades vid ett flertal tillfällen under året, bland annat på Linköpings universitet i Norrköping, på Tyresös missbruksenhet.

Eva Samuelsson presenterade sin avhandling ”Bruk eller missbruk? Uppfattningar om alkohol och narkotika bland personal i missbruks- och beroendevården” på Stockholms universitets forskardagar i oktober och på institutionen för socialt arbete på Umeå universitet.

SoRAD har ett informellt samarbete med den kommunala forsknings- och utvecklingsenheten FoU Södertörn. Samarbetet innebär att två av SoRADs medarbetare är deltidsanställda vid FoU Södertörn och leder aktuella forsknings- och utvecklingsprojekt och bidrar med sin expertis i verksamheten i stort. Forskningsprojektet *Fördelar, spänningar och motsägelsefulla incitament i välfärdssystemet: New Public Management i svensk missbruks- och beroendevård* leds av Jessica Storbjörk vid SoRAD men sker delvis inom ramen för FoU Södertörns verksamhet. Ett annat forskningsprojekt – *Individens ställning i missbruks- och beroendevården – en studie av brukarinflytande i praktiken* – som genomförts av SoRAD-forskare får genom samarbetet spridning inom FoU Södertörns verksamheter.

8. Publikationer

I Norge används en modell för analys av vetenskaplig publicering som tar hänsyn till såväl publikationstyp som i vilken publiceringskanal publikationen är utgiven. Modellen, som är avsedd att tillämpas på samtliga vetenskapsområden, har sedan år 2008 tillämpats på institutionerna vid de fyra fakulteterna vid Stockholms universitet.

Den norska modellen kan sägas kombinera produktion och genomslagskraft. Med avseende på genomslagskraft tar modellen fasta på i vilken utsträckning publikationer publiceras i kanaler med stor vetenskaplig prestige. De kanaler som beaktas i modellen, är förlag, tidskrifter, serier och webbplatser. Ett stort antal kanaler har i Norge bedömts och tilldelats endera av tre nivåer: nivå 0 (icke-vetenskaplig kanal), nivå 1 (vetenskaplig kanal) och nivå 2 (vetenskaplig kanal med särskilt stor prestige). Recensioner, publikationer där författaren har redaktörskap, doktorsavhandlingar och populärvetenskapliga publikationer räknas inte med i den norska modellen. I de fall då en författare uppgett tillhörighet två eller flera institutioner viktas vederbörandes bidrag till författarandelen ner efter antalet institutioner författaren angett.

I rapporten *Bibliometrisk analys av samhällsvetenskapliga institutioner/juridiska institutionen vid Stockholms universitet*, presenteras varje år utfallet av en bibliometrisk studie av institutionerna vid den samhällsvetenskapliga fakulteten samt av den juridiska institutionen vid Stockholms universitet. Rapporten var ej färdig vid sammanställandet av denna verksamhetsberättelse (för antalet publikationer se Bilaga 4).

9. Året som kommer

Under 2016 påbörjas fyra nya forskningsprojekt:

- Vetenskaplig stat eller statlig vetenskap? Välfärdsforskningens och välfärdspolitikens kunskapsformer 1911-2015, ett RJ finansierat forskningsprojekt lett av Johan Edman. Forskare i projektet är Lena Eriksson och Helena Bergman från Historiska institutionen.
- Fördelar, spänningar och motsägelsefulla incitament i välfärdssystemet: New Public Management i svensk missbruks- och beroendevård”. RJ finansierat projekt med Jessica Storbjörk som projektledare. Övriga deltagande med anknytning till SoRAD är Kerstin Stenius, Irja Christops och Eva Samuelsson.
- Under 2016 påbörjas även en kvalitativ intervjustudie som genomförs på uppdrag av Folkhälsomyndigheten om förändringar i spelvanor och spelproblem över tid. Jenny Cisneros Örnberg, Eva Samuelsson och Kristina Sundqvist arbetar i projektet.
- Peter Wennberg påbörjar det Svenska Spel finansierade projektet Astris som syftar till att studera sambandet mellan affektreglering och spelade om pengar.

Sonad har fått fortsatt finansiering och nästa möte äger rum i Göteborg i maj 2016.

Filip Roumeliotis disputerar i sociologi 9 september och Kristina Sundqvist beräknas disputerar i psykologi i december.

Jessica Storbjörk och Kristina Sundqvist kommer att delta i expertgrupp på Socialstyrelsen för framtagandet av kunskapsstöd vid hasardspelsyndrom/spelproblem. Ledberg är expert i Socialstrelsens regeringsuppdrag Utveckling av den officiella statistiken om drogrelaterad dödlighet och deltar som expert i Utredningen om nättdroger m.m.(S 2015:05).

SoRAD anordnar Kettil Bruun Society (KBS) i Stockholm

Bilagor

Bilaga 1: Ekonomi

Totalt beviljade och inbetalda (förskott) forskningsmedel år 2015, fördelat på olika finansiärer.

Fakultetsmedel (Stockholms universitet)	8 317 994
Forskningsråd	8 699 964
Sv. ftg. affärs verk	1 517 159
Sv. stift & ideella föreningar	100 000
Rådskaraktär	549 900

Totalt 19 185 017

Resultat 2015	
Fakultetsanslag (SU)	8 317 994
Bidrag	9 042 462
Uppdrag	
Övriga externa intäkter	29 869
Interna intäkter (avlyft)	
SUMMA INTÄKTER	17 390 325
KOSTNADER	
Personalkostnader	-10 766 360
Sem.skuld inkl lkp	158 330
Lokalkostnader	
Övriga driftkostnader	-1 266 662
Overheadfaktura (SU)	-3 182 443
Avlyft	
Avskrivningar	
SUMMA KOSTNADER	-16 559 184
Årets resultat	831 141
Kapitalförändring sedan tidigare år	2 154 693
Summa kapitalförändring	2 985 834
Ej förbrukade bidragsmedel	7 823 926

Utgående balanserade medel
(dvs totalt ej förbrukade medel)

10 809 760

Ej förbrukade bidragsmedel uppgår totalt till 7 823 926 (öronmärkta projektmedel).
Under kommande två år kommer kapitalet på 2 985 834 kr att förbrukas.

Bilaga 2: Styrelse

SoRAD leds av en extern styrelse och en föreståndare. En ny styrelse har tillsatts för perioden 2015-2018. Styrelsen har under 2015 bestått av:

Lena Hübner (ordförande), Socialt arbete, Stockholms universitet

Kalle Tryggvesson, Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet

Staffan Furusten, SCORE, Stockholms Universitet

Peter Moilanen, IOGT-NTO

Anette Skårner, Institutionen för Socialt arbete, Göteborgs universitet

Föreståndare Jenny Cisneros Örnberg, SoRAD, Stockholms universitet

Personalrepresentant Jessica Storbjörk, SoRAD, Stockholms universitet

Bilaga 3: Forskningsprojekt och program 2015

Centre of Excellence: Exclusion and Inclusion in the Late Welfare State: the Case of Alcohol and Drugs, däribland delprojekten:

- Aktörer, argument och makt i svensk folkhälsopolitik.
- Aspekter av tungt narkotikamissbruk.
- Kunskapsproduktion, kommunikation och användning: Biomedicinsk alkoholforskning som ett framväxande kunskapsfält.
- En sjuk historia – missbruk och medikalisering i Sverige, 1965–2010.
- Conceptions and institutions for handling alcohol and drug problems.
- Changes in Alcohol-Related Mortality 1980-2010: A Comparative Age-Period-Cohort Analysis.
- Studier av preventionsparadoxen bland ungdomar inom ramen för det europeiska ESPAD-projektet. Avslutat.
- Doktorandprojekt: Bruk eller missbruk – professionellas uppfattningar om alkohol- och narkotikakonsumtion (*Use or Misuse?*). Avslutat.
- Doktorandprojekt: Alkoholkultur och intersektionalitet (*Normalitetens gränser. En fokusgruppstudie om alkoholkultur(er), genus- och åldersskapande*). Avslutat.

Alice Rap

- WP 1: Ownership of Addictions
- WP 3: Images of addiction survey
- WP 4: Classifying addiction
- WP 5: Counting addiction
- WP 7: Potentially risky substance use / behavior
- WP 13: Governance view
-

Övriga projekt

- Individens ställning i missbruks- och beroendevården – en studie av brukarinflytande i praktiken .
- När Slösa blev köpmisbrukare: missbruk och medikalisering i Sverige 1965–2012.
- Gravida missbrukare och deras barn. En kartläggning och uppföljning.
- Samband mellan socioekonomisk position i barndomen och alkoholrelaterad sjukhusvård och död före 60 års ålder – en studie av samband och medierande faktorer.
- Doktorandprojekt: Spelproblem – subtyper och återhämtningsprocesser.
- Doktorandprojekt: Kunskapsproduktion, kommunikation och användning: Biomedicinsk alkoholforskning som ett framväxande kunskapsfält.
- Feta ord eller användbara definitioner?
- Mellan politik och byråkrati: vård och behandling av narkotikamissbrukare 2001–2015.

Anslagsfinansierad forskning

- Förklaringar till socioekonomiska skillnader i ogynnsamma levnadsvanor.
- Samband mellan egen socioekonomisk position och utbildning och alkoholrelaterad sjukhusvård och död före 60 års ålder – en studie av samband och medierande faktorer.
- Drug policy and contextual conditions.
- Stabilitet och variation i alkoholvanor, prediktorer för förändring, och implikationer för epidemiologi och alkohol policy.
- Affects that trigger gambling urges.
- Affektfobiterapi för patienter med alkoholberoende.
- The Treatment Response: Systemic Features, Paradigms and Socio-Cultural Frameworks.
- Alcohol and Drug Treatment Systems Research – Comparing Sweden and Australia
- Doktorandprojekt: Cannabis in a changing society: perspectives on modernity, globalization and tradition.
- Doktorandprojekt: Drug prevention, politics and knowledge: Ideology in the making.

Nätverksbidrag och konferensstöd

- Sonad
- GARN
- KBS 2016

Följande projekt pågick, men avslutades också under 2015:

- Planeringsbidrag: Vetenskaplig stat eller statlig vetenskap?
- Social position i barndomen och senare alkoholrelaterade sjuklighet och död.

Bilaga 4: SoRAD publikationslista 2015

Alexius, S. & Cisneros Örnberg, J. (2015) Mission(s) impossible? Configuring values in the governance of state-owned enterprises, *International Journal of Public Sector Management*, Volume 28, Issue 4/5, pp.286 - 306.

Anderson, P., Rehm, J. & Room, R. (2015) Introduction to addictive behaviours. In: Anderson, P., Rehm, J. & Room, R., eds. *The Impact of Addictive Substances and Behaviours on Individual and Societal Well-Being*, pp. 1-11. Oxford, etc.: Oxford University Press.

Anderson, P., Rehm, J. & Room, R., eds. (2015) *The Impact of Addictive Substances and Behaviours on Individual and Societal Well-Being*. Oxford, etc.: Oxford University Press.

Azar, D., White, V., Coomber, K., Faulkner, A., Livingston, M., Chikritzhs, T., Room, R. & Wakefield, M. (2015, early view). The association between alcohol outlet density and alcohol use among urban and regional Australian adolescents. *Addiction* (doi:10;1111/add.13143).

Berman, A. H., Wennberg, P. & Sinadinovic, K. (2015). Changes in Mental and Physical Well-Being Among Problematic Alcohol and Drug Users in 12-Month Internet-Based Intervention Trials. *Psychology of Addictive Behaviors*, 29(1), 97-105.

Bogren, A. (2015) "Karin Boye: Normer, makt och styrning". I C. Edling och J. Rydgren (2015) *Sociologi genom litteratur: Skönlitteraturens möjligheter och sociologins begränsningar*. Lund: Arkiv.

Callinan, S., Room, R. & Dietze, P. (2015) Alcohol price policies as an instrument of health equity: Differential effects of tax and minimum price measures, *Alcohol and Alcoholism* 50(6): 629-630.

Callinan, S., Room, R., Livingston, M. & Jiang, H. (2015) Who purchases low-cost alcohol in Australia? *Alcohol and Alcoholism* 50(6):647-653.

Danielsson AK, Agardh E, Hemmingsson T, Allebeck P, Falkstedt D. Cannabis use in adolescence and risk of future poor social achievement: a longitudinal cohort study. *Addiction* (published online)

de Matos, E., Kraus, L., Pabst, A., & Piontek, D. (2015). Does a change over all equal a change in all? Testing for polarized alcohol use within and across socio-economic groups in Germany. *Alcohol and Alcoholism*, published online 4 March 2015, doi: 10.1093/alcalc/agv053.

Edman, J. (2015) The Swedish drug problem and the political use of common ground, i: Hedda Giertsen og Helgi Gunnlaugsson (red.), *Drugs: What is the Problem and How do we Perceive it? Policies on Drugs in Nordic Countries*, Köpenhamn.

Edman, J. (2015) Temperance and modernity. Alcohol consumption as a collective problem 1885–1913, *Journal of Social History*, Vol. 49, No. 1.

Edman, J. (2015) From self-control to medicalization: the framing of the alcohol question at the international alcohol conferences, i: *Addiction through the Ages: a review of the development of concepts and ideas about addiction in European countries since the nineteenth century and the role of international organisations in the process*, Alice Rap.

Fischer, B., Kuganesan, S. & Room, R. (2015). Medical marijuana programs: implications for control policy – observations from Canada. *International Journal of Drug Policy*, 26(1), 15-19.

GBD 2013 Risk Factors Collaborators (Room, R., co-author; 2015) Global, regional and national comparative risk assessment of 79 behavioural, environmental/occupational and metabolic risks or cluster of risks in 188 countries 1990-2103: a systematic analysis for the GBD 2013. *The Lancet* 386 (10010): 2227-2364.

Groß, C., Kraus, L., Piontek, D., Reis, O., Zimmermann, U. S. & RISCA Group (2015). Prediction of long-term outcomes in young adults with a history of adolescent alcohol-related hospitalization. *Alcohol and Alcoholism*, published online 25 June 2015, doi: 10.1093/alcalc/agv072.

Hellman, M. & Room, R. (2015) What's the story on addiction? Popular myths in the USA and Finland. *Critical Public Health* 25(5):582-598.

Jayasekara, H., MacInnis, R. J., Hodge, A. M., Hopper, J. L., Giles, G. G., Room, R. & English, D. R. (2015). Lifetime alcohol consumption and upper aero-digestive tract cancer risk in the Melbourne Collaborative Cohort Study. *Cancer Causes and Control*, 26(2), 297-301.

Jayasekara, H., MacInnis, R.J., Room, R. & English, D.R. (2015, early view) Long-term alcohol consumption and breast, upper aero-digestive tract and colorectal cancer risk: a systematic review and meta-analysis. *Alcohol and Alcoholism* (doi: 10.1093/alcalc/agv110).

Jayasekara, H., McInnis, R.J., Hodge, A., Hopper, J., Giles, G., Room, R. & English, D.R. (2015) Alcohol consumption for different periods in life, intake pattern over time and all-cause mortality. *Journal of Public Health* 37(4):625-633.

Jiang, H., Callinan, S., Laslett, A.-M. & Room, R. (2015). Correlates of caring for the drinkers and others among those harmed by another's drinking. *Drug and Alcohol Review*, 34(2), 162-169.

Jiang, H., Livingston, M. & Room, R. (2015). Alcohol Consumption and Fatal Injuries in Australia Before and After Major Traffic Safety Initiatives: A Time Series Analysis. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 39(1), 175-183.

Jiang, J., Room, R. and Hao, W. (2015) Alcohol and related health issues in China: Action needed, *Lancet: Global Health* 3(4):e190-e191.
[http://www.thelancet.com/pdfs/journals/langlo/PIIS2214-109X\(15\)70017-3.pdf](http://www.thelancet.com/pdfs/journals/langlo/PIIS2214-109X(15)70017-3.pdf)

Kraus, L., Pabst, A., Piontek, D, Gmel, G., Shield, K.S., Frick, H. & Rehm, J. (2015). Temporal changes in alcohol-related morbidity and mortality in Germany. *European Addiction Research*, 21 (5), 262-272.

Kraus, L., Piontek, D., Pfeiffer-Gerschel, T. & Rehm, J. (2015). Inanspruchnahme gesundheitlicher Versorgung durch Alkoholabhängige [Health care utilization of people with alcohol dependence]. *Suchttherapie*, 16 (1), 18-26.

Kraus, L., Tinghög, M. E., Lindell, A., Pabst, A., Piontek, D., & Room, R. (2015). Age, period and cohort effects on time trends in alcohol consumption in the Swedish adult population 1979–2011. *Alcohol and Alcoholism*, 50 (3), 319-327.

Kraus, L., Tryggvesson, K., Pabst, A. & Room, R. (2015). Involvement in alcohol-related verbal or physical aggression. Does social status matter? *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 32 (5), 449-463.

Kraus, L., Østhus, S., Amundsen, E. J., Piontek, D., Härkönen, J., Legleye, S., Bloomfield, K., Mäkelä, P., Landberg, J. & Törrönen, J. (2015). Changes in mortality due to major alcohol-related diseases in four Nordic countries, France and Germany between 1980 and 2009: a comparative age-period-cohort analysis. *Addiction*, 110 (9), 1443-1452. DOI: 10.1111/add.12989.

Källmén, H., Wennberg, P., Ramstedt, M. & Hallgren, M. (2015). Changes in alcohol consumption between 2009 and 2014 assessed with the AUDIT. *Scandinavian Journal of Public Health*, 43(4), 381-384.

Laslett, A.-M., Callinan, S., Mugavin, J., Jiang, H., Livingston, M., Room, R. (2015) *Beyond the Drinker: Longitudinal Patterns in Alcohol's Harm to Others*. Canberra: Foundation for Alcohol research & Education. <http://www.fare.org.au/wp-content/uploads/2015/03/02-BEYOND-THE-DRINKER-FULL-REPORT-web.pdf>

Laslett, A.-M., Mugavin, J., Jiang, H., Manton, E., Callinan, S., MacLean, S. & Room, R. (2015) *The Hidden Harm: Alcohol's Impact on Children and Families*. Canberra: Foundation for Alcohol Research & Education. <http://www.fare.org.au/wp-content/uploads/research/01-ALCOHOLS-IMPACT-ON-CHILDREN-AND-FAMILIES-web.pdf>

Ledberg, A. (2015). The interest in eight new psychoactive substances before and after scheduling. *Drug And Alcohol Dependence*.

Legleye, S., Guignard, R., Richard, J.-B., Kraus, L., Pabst, A. & Beck, F. (2015). Properties of the Cannabis Abuse Screening Test (CAST) in the general population. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 24 (2), 170-183.

Lundin A, Kjellberg K, Leijon O, Punnett L, Hemmingsson T. The association between self-assessed future work ability and long-term sickness absence, disability pension, and unemployment in a general working population: a 7-year follow-up study. *Journal of Occupational Rehabilitation* (published online).

Lundin, A., Sörberg Wallin, A., Falkstedt, D., Allebeck, P. & Hemmingsson, T. (2015). Intelligence and Disability Pension in Swedish Men and Women Followed from Childhood to Late Middle Age. *PLoS ONE*, 10(6), Article ID 0128834.

Maron, J., Kraus, L., Pogarell, O., Gomes de Matos, E., Piontek & Piontek, D. (2015). Occupational inequalities in psychoactive substance use: A question of conceptualization? *Addiction Research & Theory*, online first 2015. doi: 10.3109/16066359.2015.1093122.

Moore, D & Fraser, S & Törrönen, J. & Eriksson Tinghög, M. (2015): Sameness and difference: Metaphor and politics in the constitution of addiction, social exclusion and gender in Australian and Swedish drug policy. *International Journal of Drug Policy*; 26(4):420-8.

Månsson, J. & Ekendahl, M. (2015). Protecting prohibition. The role of Swedish information symposia in keeping cannabis a high-profile problem. *Contemporary Drug Problems*, 42(3), 209-225

Nordström, K., Hemmingsson, T., Ekberg K, Johansson G. Sick leave and recruitment to companies with different levels of sickness absence. *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health* (accepted)

O'Brien KS, Carr S, Ferris J, Room R, Miller P, Livingston M, et al. (2015) Correction: Alcohol Advertising in Sport and Non-Sport TV in Australia, during Children's Viewing Times. *PLoS One* 10(10): e0139530. doi:10.1371/journal.pone.0139530

O'Brien, K., Carr, S., Ferris, J., Room, R., Miller, P., Livingston, M., Kypri, K. & Lynott, D. (2015) Alcohol advertising in sport and non-sport TV in Australia, during children's viewing times, *PLOS-One* 10(8):e0134889. doi:10.1371/journal.pone.0134889

Ogeil, R. P., Room, R., Matthews, S. & Lloyd, B. (2015). Alcohol and burden of disease in Australia: the challenge in assessing consumption. *Australian and New Zealand journal of public health*, 39(2), 121-123.

Pampel, F., Legleye, S., Goffette, C., Piontek, D., Kraus, L. & Khlat, M. (2015). Cohort changes in educational disparities in smoking: France, Germany and the United States. *Social Science and Medicine*, 127, 41-50.

Pennay, A. & Room, R. (2015) Critiquing the alcohol policy process. *Contemporary Drug Problems* 42(2):83-86.

Rehm, J., Anderson, P., Barry, J., Dimitrov, P., Elekes, Z., Feijao, F., Frick, U., Gual, A., Gmel, G. Jr., Kraus, L., Marmet, S., Raninen, J., Rehm, M. X., Scafato, E., Shield, K. D., Trapencieris, M. & Gmel, G. (2015). Prevalence of and potential influencing factors for alcohol dependence in Europe. *European Addiction Research*, 21 (1), 6-18.

Rehm, J., Room, R. & Anderson, P. (2015) Conclusion. In: Anderson, P., Rehm, J. & Room, R., eds. *Impact of Addictive Substances and Behaviours on Individual and Societal Well-Being*, pp. 239-246. Oxford, etc.: Oxford University Press.

Room, R. (2015) Cultural aspects of and responses to addiction. In: El-Guebaly, N., Carrà, G. & Galanter, M., eds., *Textbook of Addiction Treatment: International Perspectives*, pp. 107-114. Milan, Heidelberg, New York, Dordrecht & London: Springer.

Room, R. (2015) The history of psychoactive substance use and problems and of social responses to them. In: Haber, P., Day, C. & Farrell, M., eds., *Addiction Medicine: Principles and Practice*, pp. 3-8. Melbourne: IP Communications.

Room, R. (2015) The UN drug conventions: Evidence on effects and impact. In: El-Guebaly, N., Carrà, G. & Galanter, M., eds., *Textbook of Addiction Treatment: International Perspectives*, pp. 1377-1385 Milan, Heidelberg, New York, Dordrecht & London: Springer.

Room, R. (2015). Portraying the Alcoholic: Images of Intoxication and Addiction in American Alcoholism Movies, 1931-1962. *Substance Use & Misuse*, 50(4), 503-507.

Room, R., Callinan, S. & Dietze, P. (2015, early view) Influences on the drinking of heavier drinkers: interactional realities in seeking to “change drinking cultures”, *Drug and Alcohol Review* (DOI: 10.1111/dar.12283).

Room, R., Hellman, M. & Stenius, K. (2015) Addiction: The dance between concept and terms, *International Journal of Alcohol and Drug Research* 4(1):27-35.

<file:///H:/work/Addiction%20-%20the%20dance%20-%20IJADR%202015%20final.pdf>

Room, R., Sankaran, S., Schmidt, L.A., Mäkelä, P. & Rehm, J. (2015) Addictive substances and socioeconomic development. In: Anderson, P., Rehm, J. & Room, R., eds. *The Impact of Addictive Substances and Behaviours on Individual and Societal Well-Being*, pp. 189-213. Oxford, etc.: Oxford University Press.

Roumeliotis, F. (2015). Politics of Prevention: the Emergence of Prevention Science. *International Journal of Drug Policy*, 26(8), 746-754.

Samuelsson, E. (2015). Substance use and treatment needs: constructions of gender in Swedish addiction care. *Contemporary Drug Problems*, 42(3), 188-208.

Samuelsson, E. & Wallander, L. (2015). Perceptions of treatment needs: A factorial survey of Swedish addiction care practitioners. *Addiction Research and Theory*.

Simonen, J & Törrönen, J (2015) Kun mies juo ja nainen kärsii. Naisten omaelämäkerralliset positiot ja toimintastrategiat suhteessa ongelmallisesti juovaan läheiseen (When a man drinks and a woman suffers). *Janus* 23: 3.

Sjölund S, Hemmingsson T, Allebeck P. (2015) IQ and alcohol related morbidity and mortality among Swedish men and women: the importance of socioeconomic position. *JECH*, 69: 858-864.

Sjölund, S., Hemmingsson, T. & Allebeck, P. (2015). IQ and Level of Alcohol Consumption-Findings from a National Survey of Swedish Conscripts. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 39(3), 548-555.

Slezcka, P, Braun, B., Piontek, D., Bühringer, G & Kraus, L. (2015). DSM-5 criteria for gambling disorder: Underlying structure and applicability to specific groups of gamblers. *Journal of Behavioral Addictions*, 4 (4), 226-235. doi 10.1556/2006.4.2015.035.

Sohlberg, T. (2015). Smoking cessation and gender differences – results from a Swedish sample. *Nordisk Alkohol- og narkotikatidsskrift (NAT)*, 32(3), 259-276.

Sorjonen K, Hemmingsson T, Deary IJ, Melin B. Mediation of the Gravitational Influence of Intelligence on Socio-economic Outcomes. *Intelligence* 2015; 53: 8-15

Storbjörk, J. (2015). ”Jag har hört att du dött några gånger”: vilka gick mot strömmen och blev socialt integrerade?. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 32(2), 133-135.

Sundqvist, K., Rosendahl, I., & Wennberg, P. (2015). The association between at-risk gambling and binge drinking in the general Swedish population. *Addictive Behaviors Reports*, 2, 49-54.

Sundqvist, K., Wennberg, P. & Rosendahl, I. (2015). The association between at-risk gambling and binge drinking in the general Swedish population. *Addictive Behaviors Reports*, 2, 49-54.

Thrul, J., Pabst, A. & Kraus, L. (2015). The impact of school nonresponse on substance use prevalence estimates—Germany as a case study. *International Journal of Drug Policy*, published online 23 July 2015, doi: 10.1016/j.drugpo.

Törrönen, J & Simonen, J. (2015). The exercise of symbolic power by women’s magazines from the 1960s to the present: the discursive construction of fields, positions and resources in alcohol-related texts. *Media, Culture & Society*.

Törrönen, J & Tigerstedt, C & Vismanen, E (2015) Mitä annettavaa toimijaverkostoteorialla on riippuvuuksien tutkimiselle? Alkoholi toimijana omaa alkoholismia kuvaavissa elämäkerroissa (What can actor network theory give to the analysis of dependencies? Alcohol as an actor in the autobiographies that deal with one’s own alcoholism). *Sosiologia* 52: 19-37.

Törrönen, J. & Tryggvesson, K. (2015). Alcohol, health and reproduction: an analysis of Swedish public health campaigns against drinking during pregnancy. *Critical Discourse Studies*, 12(1), 57-77.

Törrönen, J., Simonen, J. & Tigerstedt, C. (2015). Disease of the Nation, Family and Individual: Three Moral Discourses of Alcohol Problems in Finnish Women's Magazines from the 1960s to the 2000s. *Substance Use & Misuse*, 50(4), 454-467.

Wallin, A. S., Falkstedt, D., Allebeck, P., Melin, B., Janszky, I. & Hemmingsson, T. (2015). Does high intelligence improve prognosis?: The association of intelligence with recurrence and mortality among Swedish men with coronary heart disease. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 69(4), 347-353.

White, V., Faulkner, A., Coomber, K., Azar, D., Room, R., Livingston, M. & Chikritzhs, T. (2015, early view) How has alcohol advertising in traditional media in Australia changed? Trends in advertising expenditure 1997 to 2011, *Drug and Alcohol Review* (DOI: 10.1111/dar.12286).